horas 12 saltem, confricato tenui linteo asperiusculo, in quo gossipium includatur.

Vt uerò breuiter absoluam: seu ex titulo, seu ex primis uerbis collectis literis, aut (quod pulchrius est) dictionibus, per singularum literarum numerum consuetum, seu permutato initio accipere antecedentem, aut consequentem in singulis: ut,

A B C D E F G H I L M N
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

O P Q R S T V X Y Z.
13 14 15 16 17 18 19 20 21 22.

Sic ergo elementis.

N D X P C R Z H O H P H Q Y N X.

Dictionibus autem ex Lexico sumptis.

Aliter contingit initijs ac secundis & tertijs elementis sub una dictione, uelut in priore exemplo,

N T F Z C L T N V H R Y P I P E.

Atque ita innumeris alijs modis.

ACTIONES MIRABILES.
CAPVT LXII.

Commodi Imperatoris in iaculando peritia mirabilis.

DICI solet, nihil tam esse improbũ, quod boni aliquid in se non cõtineat. Vidimus plerosq; uiros, qui insigni aliqua uirtute pollerent, uitijs adeò magnis imbutos, ut plus uitæ ratio turpitudinis uirtuti afferret, quam decoris uirtus homini. Quod in Commodo Imperatore

ratore cõspicuum maximè fuit, ut nescias an truculentiã, libidinem, impudentiam, odium omnium disciplinarũ, cæteraq; nephanda uitia magis horreas, an sagittandi, iaculandiq; peritiam admireris. Dignam certè quæ pro miraculo huic libro inseratur. Cũq; nec fidelius uti à præsente, nec efficacius, ut qui adhuc uerbis, rei imaginem iunctam haberet, nec elegantius ut à facundo uiro, uerba ipsius Herodiani de hac re subijcere libuit. Ea igitur sunt: Ceruos igitur, & damas, item cornigera alia præter tauros, currens pariter ipse atq; insequens impetebat, ac præuentæ fuga certissimis ictibus prosternebat: leones uerò & pantheras, aliaq; id genus nobilissima, currens in orbem supernè iaculis confodiebat: sic ut nec telum quisquam secundum, nec uulnus uiderit nisi lætiferum. Nam ut primùm se fera concitauerat, statim illam uel in fronte, uel in corde sauciabat, nullo præterea usus scopo. Neque ad aliam corporis partem telo destinata: sic ut pariter cum uulnere ipso conficeretur. Cæterùm bestiæ conquirebantur undiq;, ac tum primùm uidimus, quæ antea in picturis mirabamur. Quippe ex India, Aethiopiaq;, itemq; à meridie, & à septentrionib. quicquid incognitum prioribus sæculis fuerat, confecit ille pariter, atq; ostendit, nullo non obstupefacto: tam certa illa manu, tanquam nusquam telis oberrantibus. Idem aliquando sagittas lunatæ cuspidis in Maurusias struthos intorquebat, qui & pedum celeritate, & alarum quasi uelis ocyssimè ferebantur, sicut summum contingeret collum, atq; ita capita amputaret, ut ex sectis ceruicibus (qui teli impetus fuerat) aliquandiu tamen uiuentibus similem cursum continuarẽt. Quin & pantheram, quæ scilicet eductum quendã in arenã, cursu acerrimo cõprehenderat, sic ut iam iam laniatura uideretur, ita opportuno uulnere consecutus est, ut interfecta

fecta bellua hominem seruauerit, ac dentium quoq; aciem cuspide ipsa iaculi præueniret. Leones item cauea centum eductos, totidem missilibus uniuersos occidit: ita suo ordine iacētibus corporibus, ut numerari facillimè singula possent, nullo scilicet superuacuo incidente telo.

Flaminij Romani robur ac dexteritas.

Hæc quidem industriæ, & constantis sensus: at non minus dexteritatis Flaminij Romani, uiri nostræ ætatis: qui uix tamen uigesimum annum excesserat, cùm septem hastas equitum simul colligatas uno equi impetu ostio occurrendo infringeret. Cùm Gallorum rex pondus illarum examinasset, inquit, hoc solo pondere admiratione dignum est, quod uel robustissimum ferendo quenque fatigaret hominem. Ratio erat, quod dum attingerent flectebat: flexæ facile franguntur, quæ nullo robori cederent. Sed hîc triplex miraculum, in tanta celeritate quantum postulat equi cursus, posse flectere ictum: quod proculdubio supra hominis expectationem est: audere hoc nuda manu & corpore, quæ ut magis digna admiratione, ita necessaria nec in tam multiplici periculo periclitari: ut illud dubium sit, quónam ex his præstaret, roboré ne an dexteritate, an audacia, an exercitatione?

Mexicani ioculatores.

Mexicani ioculatores primùm pedibus ea agunt, quæ alij uix manibus facere solent, hastiludia exercent, iactant, recipiuntq; quæ in sublime iactauerint: alij pedibus superstant humeris alienis, ita ut secundo tertius insistat. Facilè est ascendere, si primum tertius secundo genibus insistat, inde eodem modo secundus primo, pòst singuli se erigant: quæ autē supremus agat iactando, ludendoq;, fidem quasi excedere uidentur: robore hæc fiunt, quod contentione constat, tum exercitatione atque agilitate, unum alteri insistere, uulgare est apud nostros gerulos, tertium secūdo difficilius,

ficiliùs, non tamen ita, ut magnam admirationem pariat: quæ uerò sic actitat, rara sunt, & ideo etiam admiratione digna. Dici solet, robur spinæ dorsi, omnibus his plurimum conducere, quale hoc est.

Adolescentulus Hibernicus, octodecimum agens annum, binos cultellos naribus recta adeò inserebat, dimidij palmi longitudine, ut ad perpendiculum faciei superstarent: nostri erant cultelli, adeò ut necesse esset transire illos per foramina ea, quibus os naribus committitur: atq; ita foramina illa multo ampliora esse, & situ inferiora quàm sint naturaliter. Paleam etiam obliquam per omnes faciei partes ad perpendiculum insistentem transferebat per frontem, supercilia, palpebras, buccas, nasi summum, mentum, solo musculorum faciei motu: unde interim miras formas effingebat. Prægrandem quoque gladium recta super frontem absque alio auxilio & transferebat & continebat. Paleas recta hærentes uentri, gladio ut nouacula incidente, maximis ictibus incidebat: nec unquam irrito ictu. Deinde similibus ictibus cùm uentris cutem feriret, haud uulnerabatur. Cultellum quoq; mordicus ex altera parte ore tenens, ei ex aduerso lignum cum ferrea cuspide superponebat, & rursus ligni cuspidi scutulum plumbeum, quem assidua celerrimè uersatione rotabat. Enses plures corpori tũ pugiones cuspide admouebat, quorũ capuli solo insistebãt, duoq; præterea manibus, sed acie ipsa cõtinebantur, solisq; manuũ ac pedum extremitatibus tum gladijs ipsis innixus, mirũ quanta uelocitate se inter illos uersaret. Interrogatus à me an Hibernia tales multos haberet? respondit, plurimos atq; longè præstantiores, quiq; multo mirabiliora facerent. Quod uerũ esse existimo, quandoquidem uiros pueris in singulis artibus præstare uideamus. Vt facile intelligerẽ, etiam

Præstigiator Hibernicus.

etiam apud barbaros & sylueſtres homines coli artes, maximè quæ ad corporis exercitationem pertinent: præſtareq; in illis adeò, ut cæteris mortalibus admirationi eſſe poſſint.

Nauis quæ orbem circũambiuit.

Sed hæc forſan exigua, atque humilia uideri poterunt: quod nunc ſubijciã, tanto maius erit. Nauis una quæ Victoria à tam celebri euentu uocata eſt, nauclero, ductoreq; Ioanne Sebaſtiano Cano Nicola, Guetariæ prouinciæ Guipuzcoa, diſcedens ex Hiſpania uigeſima Septembris anni M.D.XIX, reuerſus eſt anno M.D.XXII. ſexta Septẽbris. Cumq; quinq; diſceſsiſſent, homines 237, reuerſi ſunt octo decim cum naue illa. Numerauerunt autem diem unũ plus, quod non ſolùm contingere potuit, euntibus ab occidente uerſus orientem, ſed etiam fuit neceſſarium: uelut euntibus ab oriente uerſus occidentem unum minus. Quodq; maius eſt, fieri non poteſt, ut hoc animaduertatur, niſi expleto circulo toto: quoniam res quamuis fortuita ſit, tamen diuini nonnihil habet. Sileant igitur Græcorum fabulæ cum ſua Argo Iaſoneq; ac Colchide: Salomonis quoq; elaſsis maiora ſunt, ac tanto quæ noſtris temporibus acciderunt, ut fabuloſa aliquando uideri poſsint. Sed demõſtremus quod propoſitum eſt: nam res hæc ſimul plura continet miracula, tametſi ſimplex uideatur. Statuamus igitur circulum ordis terræ A B C, ſolis proceſsus ex A in B, & ex B in C die ſingulo, in anno uerò ex A in C, & ex C in B, nam contrario motu mouetur: quib. conſtitutis, ſi in una die nauis circumiret orbem, palàm eſt habituã ſemper ſolẽ eodem loco quo habuit; igitur in mo-

Ratio ſubtiliſsima de dierum numero.

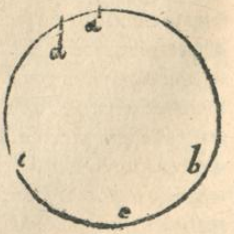

mento

mento orbem circuisse uidebitur. Quòd si nauis procederet prima die ex A in B, & secunda ex B in C, & tertia ex C in D: cũ nauis esset in B, sol esset in A rursus: & cũ in C, sol in B, & cũ in A, sol etiã ibi: igitur duo dies tantũ præterisse uiderẽtur: numeratur igitur dies unus minus, q̃ uerè sit semper pro centum nonaginta nouẽ, & pro trecentis sexaginta quinq̃, trecẽti sexaginta quatuor, & pro trib. annis, tres anni una die minus: atq̃ hæc ratio perpetua est. Sed si contrario motu huc, illucq̃ redeat, ut naues facere solent, dũmodo nauis ex A in A per B C reuertatur, una dies minus numerabitur, sicut si ex A in A per C B, cõuerso ordine, scilicet ab occidẽte in orientem una dies plus. Statuatur enim nauis in C, itura p̃ C in una die, rursus in A, sitq̃ punctus oppositus A, E nauis, ergo in duodecim horis pertinget ad E, ex parte A, & sol etiã erit in C ex parte B: igitur sol erit in meridie rursus, numerabiturq̃ dies una, altera cũ reuertetur ad A, igitur pro una die duo numerabuntur. Quãobrẽ retro agatur, redeat quomodo libet, licet eundo p̃ B C adimatur dies numero, & p̃ C B addatur, q̃a tamẽ tãtũ adimitur quãtum additur, aut additur quãtũ adimitur. semp in fine circuitus dies una minus numerabitur, ubi nauis p̃ B C trãsierit, aut plus ubi p̃ C B, quantũcunq̃ errauerint naues: & hoc uerũ est, ubi motus diurnus solũ obseruaretur: nã dies fiunt tãtò lõgiores euntib. ex A per B C, & tãto breuiores euntib. per C B, ut in prima computatione dies unus minus, in secunda plus numerẽtur. Sed quia sol singulis dieb. ex occidẽte in oriẽtẽ una parte procedit, uideretur quòd celerius nauis deberet occurrere loco solis in D, & ita dies minor esse: sed nõ est, quia punctus D procedit usq̃ ad A: igitur ratio constantissima manet, quòd nauis quæcunq̃ aut eques circuat orbẽ ab oriente in occidentẽ, unam diem minus, contraria parte

plus

plus numerabit: etiam si circuitus is in uno mense, aut decem etiam annis contingat.

Solis ortus & occasus mirabiles.

Est aliud consideratione dignum, quòd his qui torridam transeunt sol oritur ante à sinistra, quoniam spectantibus antarcticum ex arctico oriens à læua est, occidens à dextra: spectãtibus uerò arcticum ex antarctico contrarium accidit: sed qui spectant solem, spectant semper oppositam partem, quia uia solis est in medio:

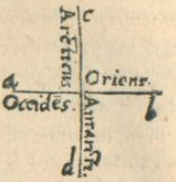

igitur euntibus uersus torridam sol oritur nobis à sinistra, occidit à dextra, contrarium uerò contingit reuertentibus ex antarctico per eandem torridam. Ex hoc apparet, quòd idem homo uidebit solem exorientem & occidentem ex eadem parte in una & eadem die: uelut si sol sit in linea A B, & uadat motu proprio uersus C, nauis in mane sit uersus C, proxima tamen A B, ueniatq; uentus borealis, ut contingit sæpe, transferens D M passuum nauim ultra A B uersus antarcticum, tunc sol exortus à læua, etiam occidet à læua, & ita sequenti die exorietur à dextra, cùm pridie esset exortus à læua. Idẽ dico de luna, cæterisq; syderibus, & forsan hoc fuit miraculum Aegyptiorum. Dicetur etiã nauis circuisse orbem quãdo transierit ad antipodas, & recta reuersa fuerit in patriam eodẽ cursu, quia duo puncta opposita non possunt esse, nisi in eodẽ circulo magno. Et si reuertatur iuxta situm æquinoctij, continget diuersitas illius dieiz sed si per meridiei circulum, quod est fermè impossibile, in computatione dierum uno pauciores erunt. Quòd si per circulos magnos medios inter æquinoctij & meridiei circulos iter dirigatur, siquidem ex oriente in occidentem, uno

pauciores

pauciores numerabuntur: contrario modo, uno plures: contingent præterea inæqualitates uariæ, longeq; maiores, quàm si sub torrida perpetuò iter fiat. Verùm Ioannes Sebastianus, sexies referebat torridam transmeasse.

Inter hæc sunt adnumeranda etiam, audacia eorũ, qui pinnaculis templorum insident: & certum artis experimentum illorũ, qui sagittam per medios pueri digitos mittunt. Quod Domitianũ fecisse legimus, & à Parthis originem habuisse creditur. Tiberium referunt, talitro solitum caput pueri, uel etiam adolescentis uulnerare. Audiui, quendã ex altissima turri sic saltasse: in dolium stans ingressus, quod superior parte patebat, hastam tenens, dolium iussit è turri deijci: ubi terræ hasta inhæsit, è dolio saltauit incolumis. Dolio diuiditur aër, ut quod intus fertur, absq; impetu feratur, nec suffocetur, nec peruertatur. Quidam currentibus equis, qui mos est Tartaris, ex equo equum trãsiliunt. Alij pugione pectori impresso, transiectis septẽ tripodibus, septem saltibus, absq; terræ contactu, in pedes surgunt: alij auerso corpore, quod genus saltationis Mortale uocant. Variæ actiones hominum mirabiles.

Boreales, ut Olaus narrat, Decembri mense, quo lacus & flumina solido gelu concrescere solent, spectacula cursus equorum ædunt: in quibus super glaciem sex millia passuum, dictu incredibile, homines equis insidẽtes, cursu pernici illos agunt. Brauio præposito, tum equorum amissione: brauium autem est seges, quæ ibi carior est. Ita ibi currunt, ubi ambulare summum periculũ est. Idem per cacumina montium, ac niues solidiores discurrũt, partim lignis pedibus annexis, corioq; ceruino molli uestitis, partim suppositis ossibus, aut ferro: alij, soccis ceruinis axungia unctis: nam sic lubrici fiunt, & aquæ iniuriæ resistunt. Equorum certamina.

Ludebant antiqui pila adeò decore, ut homines mira-

Ludi antiqui iucundi, atq; mirabiles.

rentur, ad amoremq; iuuenum, & puerorum ob id incitarentur. Saltabant Thraces maximè ad rhythmum eam saltationem armati, quam hodie uocare solent Morescam. Alij & tripudiabant fingentes militem cum bobus arantem depositis armis: inde latronē superuenientem, militem arreptis armis superare latronem, interim furem ligatis bobus illos abducere: bubulcū autem superuenientem ligato priùs fure eum adducere ad dominum. Atq; hæc omnia cum decore, & ad rhythmum fistularum, & tibiarum, meminit prioris Xenophon in Ascensu. Mouent autem hæc, quanquam puerilia, homines plerosq;. Eorum enim maxima pars belluina est, atq; præcipua.

HIERONYMI CARDANI MEDIOLANENSIS MEDICI, DE RERVM VARIETATE. Liber XIII.

De artificijs humilioribus.

EXPERIMENTA MINIMA, CAPVT LXIII.

QVOD humilia ac puerilia fermè ad Principem scribam, tum diuersi generis omnium, scio multos mihi obijcere posse: præsertim eos, qui adulationibus potentiorum, & calumnijs studiosorū operam dant. Sed si hæc sibi proponerēt, quod humana primùm omnia minimis constant, ijsdemq; reges & subditi, domini ac ser-